

torej je bilo prebitka 584 gl. 38 kr. Društveni predsednik in blagajnik je dr. G. Krek, c. kr. vseučilišni profesor; tajnik drd. jur. B. Krek; odborniki: F. Krančič, stud. jur.; A. Schwab, cand. med.; J.

Žitek, stud. med.; F. Gestrin, cand. phil.; M. Munih, stud. phil.; namestniki J. Gallé, stud. jur.; H. Šuklje, cand. med.; D. Bleiweis vit. Trsteniški, stud. med.

L i s t e k.

Listi slovenskega pesimista.

I.

S pivških planjav, 6. svečana 1891.

Gospod urednik! „Na dan sv. Neže se zima v sredo vleže“, tako pravijo, mi pa upamo, da je sedaj tista usodepolna „sreda“ že minila. Tudi mene pesimista bodri nada, da bomo kmalu na boljsem. Ali kaj nada? Nada človeka vodi za nos toliko časa, da ga o njegovi smrti zadnjikrat prevari. Jaz sem sicer uglavil naslov članka „listi slovenskega pesimista“, a na to ne prisezam: 1. ker je baje to uslovje nemškega kovača delo, Nemu pa ne verujem nobenemu, če me imajo vsi za najbolj intolerantnega učitelja na Kranjskem; 2. pa za to, ker smo Slovenci s svojimi dobrimi in slabimi lastnostimi sploh čudni ljudje, da ne rečem posebneži. To zveni sicer nekako preveč opoprano ali če hočete opaprikano, a gospod urednik, prosim Vas, potrudite se in berite moj list do konca, pa boste spoznali, da trditve ni brez vse opore.

Sedaj, ko upamo, da se zima prevali, ko se bliža zopet divna pomlad (barem v praksi), četudi se je na svečnico medved umaknil (pri nas) v svoj brlog tace lizat, sedaj se budé človeku razni spomini. Spomin je človeku odprta knjiga, kjer usoda črta z robotim prav tesarskim pisalom človeku vesele in žalostne dogodke líki slab gospodar troške in dohodke kar vse v prek, kakor se že vrsté. Tak „resummé“ je seveda te dni tudi meni pokazal slab rezultat — deficit samih dobrih in veselih spominov. Kdo ne bi potem potegnil s pesimisti, s pesimisti, četudi ne baš, kakor pravijo, „der schärferen Tonart.“

Mi, ki smo bili dosedaj v kranjskem učiteljstvu najmlajši in najslabše plačani Benjamini, upali smo, da se nas o novem letu nov zakon spomni ter nam privrže nekaj novčičev. Mnogo ne, a nekoliko več se nam bodo poznali (kadar bodo) kot bi vrgel Žida v pekel. Nadejali, upali smo, pravim. A glej vraga, kjer ga ni! Tista vražja „šrifta“, ki sploh prihaja v nemškem jeziku; sedaj ni prišla v nobenem tudi v nemškem ne, dasi bi jo bil sprejel, ker „soldi“ so le dobri, trdé nekateri. Kljub temu, da se je približala svečnica, ostalo je vse na starem le to ne, da sem jaz začel sv. Blaža „žegen“, ki je letos tudi po starem prišel o Svečnici, jel primerjati z novim zakonom. Ta primerjava mi je vrgla zopet strašno slab „resultat“: sv. Blaža žegen in nov zakon oba jednako pomagata. In človek ne bi potegnil s pesimisti?

Vse kaže torej, da ta „sveti“ pust ne bode kazalo dosti burk uganjati. Zakon je sicer v veljavi,

zakon, a posledica njega, moja „kasa“ ni v veljavi. To me je tudi napotilo, gospod urednik, da sem zbog dolgega časa prijel pero v roko, desno namreč, in Vam potožil svoje nadloge. Vender bi Vam rad še nekaj sporočil. Premišljal sem, kako nadobudilno je za nas, da so se po vseh okrajih naše kronovine ustanovila učiteljska društva. Zadnjega voz je, kakor čujem, spravil na cesto moj vrli prijatelj tam nekje v Velikih Poljanah, za katere pa prav toliko vem, kot za svojo zadnjo uro; le to mi je znano, da je g. Z. to stvar dregal, naposled vender sprožil in to je lepo!

Društveno življenje, ko bi ga bilo kaj dosti, le góji se med nami. To uničuje podlost separatizma in luljiko svoje koristi in častihlepnosti. Med Slovenci sploh velja še stari rek: če sta dva tri dni prijatelja, četrti dan se že štirje prepirajo. Tudi učitelji smo v tem oziru pravi Slovani. Žalibože! V društvu se poravna lahko vsaka malenkostna razlika, osobne mrznje in iskanje svojih koristij. Te smotlake je toliko kot gob po dežju. Samo, samo — gospod urednik, pesimist sem — samo faktičnega, res učiteljski stroki koristnega store naša društva premalo. Seveda so tudi tukaj izjeme, a izjema je izjema. O priliki zborovanja naj bi se obravnaval vsaj po jeden praktičen poskus, kar imajo že naši sosedje na Primorskem po nekod; napeljal naj bi se razgovor o učnih metodah. Mi mlajši bi se s tem kaj naučili, med starejšimi bi se bistrili nazori. Več očij več vidi.

Gospod urednik! To sem hotel povedati ne iz zlobnosti ali kakih drugih namenov, marveč za to, ker se mi zdi stvar res koristna. Nekaj se sedaj le kaže povsod, a to je večinoma le blesteča lupina, druženje je le formalno, vsled ljube navade, koristnega jedra pa jako malo. — A vidim že, da pričakujete, gospod urednik, da mahnem zdaj po kakem društvu; Vi boste vzeli modro in molčé v roko svinčnik, dopis prečrtali in meni ostane potem tolažilo — zopet pesimizem. Ne bom storil tega, ker je sploh tudi že med nami razširjena navada, kakor je rekel Bismark v politiki: ne gledajo toliko, kaj je pisano, ampak, kdo piše. To ni moj namen in učiteljsko društveno življenje ni politika. Vender pa se lahko že vsled tega vzdigne vihar, in kak nasprotnik mi bode očital namene, kakoršnih nikdar nisem imel, ker časi je celo med prijatelji povod prepira vprašanje, kdo več ve? Zdaj pa recite, gospod urednik, da li nismo Slovenci res posebneži? Zato pa naj — neham.

Kar ni prav, ni prav. Ni prav, da je nov zakon podoben sv. Blaža „žegnu“; ni prav, da se v naših

okrajnih društvih premalo goji pedagoška stroka; končno tudi ni prav, da se šopiri med nami tako rada in navzlic „Zvezi“ — razcepjenost za kulisami.*)

Da bi se tudi ta zima kmalu odmaknila od nas želi celo Vaš udani *pesimist.*

*) Ne le za kulisami, ampak uprav na razkritem odru se v najnovejšem času igra prizor, katerega se moramo sramovati in

kateri mora Vas, gospod sodružnik, izpremeniti v postmista „der schärferen Tonart“. Berite zadnje številke „Sl. N.“, kako se kolega Seljan in kolega Tržan javno pulita za vrženo kost. Hvala Bogu, da je v tem gledališču malo tovarišev poslušalcev, ki bi takim prizorom poskakali. Igralca izvestno menita, da sta sama. Ali s tega odra se daleč vidi. Slučajno smo se slišeli z rojakom našega stanu iz „Nove Avstrije“, kateri je tam doli na jugu bral znani prepis ter se ni mogel načuditi taki složnosti (!) v „učiteljskih krogih“. Kje je naš program! Kam pridemo s takim postopanjem! Uredn.

Naši dopisi.

Z Blok. (O naših računicah nekaj.) Večkrat sem se že namenil neko napako grajati, ki se je posebno zadnji čas v obilni meri v učno bistvo vgnezdila, in to je vedna menjava učnih knjig. Dobro se spominjam ministerjalnega odloka (žal, da ga ravno nimam pri rokah), v katerem se poudarja, da naj se z učnimi knjigami glede na materijalne stroške učee se mladine ne menjava vedno ter ne napravlja vedno novih stroškov roditeljem itd. To je veljalo za srednje pa tudi za ljudske šole, ker je bil odlok vsem vodstvom razposlan. Ne le glede na stroške, tudi glede na pouk je to velika nevarnost, da se s knjigami vedno menjuje in to tudi glede na nove natiske. Tako imamo n. pr. pri nas „četrto računico“ (to so gratis-knjige, dovolj jih je za drugi oddelek drugega razreda) iz leta 1878., 1880., 1881., 1883., 1884., 1886., 1887. Ali je v teh kaj bistvenega razločka? Nič; pač pa je toliko zmešanega v nalogah in številkah, da jih ne moremo skupno rabiti bodisi za šolske ali domače naloge. Ako dam nalogo x na strani y v računici l. 1886., nima iste naloge deset ali še več učencev, ki imajo druge

natiske itd. Iz tega se že vidi, kake neugodnosti izhajajo pri pouku s tako različnimi natiski knjig. Naj bi se vendar že prenehalo z vedno menjavo knjig. Vem, da te kratke vrstice so bob ob steno, če jih slavno uredništvo sploh natisniti blagoizvoli — a naj bi bile pa vsaj migljaj n. pr. kakemu učiteljskemu društvu, katero naj bi hotelo potrebne korake storiti v tej stvari ali sploh na to delati, da bi se tej nepotrebnosti povodnji vsaj za nekaj let konec storil, in kadar pa se že kaj v resnici novega ali naprednega izda — naj se izda za vse, ter staro pa vse zavrže, da se more enakomerno in z boljšimi uspehi poslovati.)*

Jožef Bozja — Bloke.

*) Gospod sodružnik ima popolnoma prav in sleherni šolnik mu mora privediti. Tudi od drugih strani smo že slišali jednake tožbe. Navzlic temu pa vendar ni mogoče te nepravilne popolnoma odstraniti. Vsaka knjiga ima svoje hibe, katere se pa navadno šele počakajo, ko je knjiga že nekoliko časa v rabi. Te hibe so se pokazale iz prakse, morajo se pri novi izdaji popraviti, ker tudi v tem oziru je napredek potreben. Da bi imeli samo premožne otroke v šoli, mogla bi se prejšnja izdaja popolnoma odstraniti. Ker je pa navadno več ubogih nego bogatih otrok, je pač težko od roditeljev ubogih otrok zahtevati, da zavrnejo še rabljivo knjigo prejšnje izdaje in kupijo novo. Kakor s drugimi nepravilnostmi se moramo pač tudi s to boriti in — po možnosti popraviti. Uredn.

Društveni vestnik.

Iz „Pedagoškega društva v Krškem“. Letnino so plačali:

Za III. leto: Pavčič Jožef, nadučitelj v Velikih Laščah.

Za IV. leto: Jurman Francišek, učitelj v Št. Janžu; Pavčič Jožef, nadučitelj v Velikih Laščah.

Za V. leto: Bauer Ana, učiteljica v Radečah; Brvar Karolina, učiteljica v Škocijanu; Klarič Marija, učiteljica v Novem Mestu; Donati Amalija, učiteljica v Mokronogu; Košenini Ludovika, učiteljica v Mokronogu; Kuralt Kristina, učiteljica v Št. Jerneji; Regnard Amalija, učiteljica v Št. Rupertu; Sittig-Dolinar Elvira, učiteljica v Veliki Dolini; Wrus Marija, učiteljica v Kostanjevici; Šmitik Franciška, učiteljica v Boštanjih; Kolnik Avgusta, učiteljica na Blokah; Fabjančič Francišek, učitelj na Bučki; Gebauer Viljem, nadučitelj v Šmarjeti; Grčar Andrej, nadučitelj v Mokronogu; Gantar Ivan, nadučitelj na Studenci; Kaliger Karol, učitelj pri Sv. Križi; Lavrič Francišek, nadučitelj v Škocijanu; Lunder Francišek, nadučitelj na Raki; Lomšek Simon, učitelj v Cerkljah; Lunaček Aleksander, učitelj na Trebelnem; Ljudska šola v

Mokronogu; Okrajna učiteljska knjižnica v Krškem; Muhič Francišek, učitelj v Št. Jerneji; Rodič Ivan, učitelj v Št. Juriji; Saje Ivan, nadučitelj v Št. Jerneji; Trošt Karol, učitelj v Št. Jerneji; Rupnik Ivan, nadučitelj v Leskoveci; Slanec Francišek, učitelj v Radečah; dr. Kos Francišek, profesor v Kopru; Lapajne Ivan, ravnatelj v Krškem; Pavčič Anton, nadučitelj v Št. Rupertu; Zupan Tomo, profesor in vodja v Ljubljani; Francec Stefan, učitelj v Studenem.

Iz IV. Pedagoškega letnika dobe se tudi posebni odtisi in sicer: „Jezikovni pouk v ljudski šoli“ za 80 kr., „Navod k početnemu risanju in oblikoslovju“ za 35 kr. Po pošti 10 kr. (oziroma 5 kr.) več.

Iz radovljiskega okraja. Koncert. Dva meseca sta pretekla, od kar je priredilo „Radovljiško učiteljsko društvo“ prvi svoj koncert. „Tovariš je ob svojem času prijavil jako dovoljen njegov izid: vpisalo se je tedaj 5 šol tega okraja ustanovnim udruštva „Narodna šola“.

Dne 2. svečana t. l. pa smo priredili že drugi koncert v isti blagi namen, kakor prvega. Zbralo se je v prostorni dvorani Wuchererjeve gostilne v Lescah